

Momente și schițe din actualitatea literară

Ion Desideriu Sirbu

Adrian Alui Gheorghe

Virgil Mazilescu

Traian Ștef

■ În zilele de 11 și 12 iulie, la Petrila și Petroșani s-au desfășurat manifestări sub genericul *Ion D. Sârbu – posteritatea scriitorului: 95 de ani de la naștere, 25 de ani de la moarte*. Au avut loc un recital poetic, lansarea volumului lui Ioan Lascu – *Ion D. Sârbu așa cum a fost (convorbiri despre Gary)*, vernisarea unei expoziții a Filialei UAP Alba. Dar, evenimentul principal l-a constituit Colocviul Național *Ion D. Sârbu, Celebritatea postumă și/sau valoare literară*, la care au prezentat comunicări sau l-au evocat pe autorul *Lupului și Catedrala* și al *Jurnalului jurnalistului fără jurnal*: Florin Iaru, Cassian Maria Spiridon, Aurel Pantea, Nicolae Oprea, Dumitru Augustin Doman, Adi Cristi, Ionel Bușe, Jean Băileșteanu, Marian Boboc și Ioan Lascu, ultimii doi fiind și moderatorii colocviului. Organizator principal a fost Asociația culturală *Rosa Multiflora* (președinte Costel Avram), iar parteneri media: *Ziarul Văii Jiului*, revistele *Argeș*, *Convorbiri Literare*, *Ramuri*, *Discobolul*.

■ În *Discobolul*, nr. 196-197-198/apr.-mai-iunie 2014, sunt publicate comunicările de la Colocviile Romanului Românesc Contemporan de la Alba Iulia. Am ales un fragment din textul *Teme și anateme în romanul actual*, text în care Adrian Alui Gheorghe pune punctul pe i în stilul-i cunoscut. Ba, mai mult, cu ironie, ne prezintă și o rețetă și un subiect de roman de succes din zilele noastre: „...ca să fiu politically correct, mi-am propus să scriu o carte cu un subiect cu care să pot să merg și la premiul USR, al PEN-clubului, cu șanse de a fi preluat de către ICR pentru traducere în câteva limbi, inclusiv islandeza. Să scriu după rețetă, pentru că asta se pare că ne lipsește, literatura de succes. Cartea ar prezenta drama unui cuplu de gay care trăiau fericiți pe un ghețar la Polul Nord. Numai că o banchiză se desprinde din ghețar și plutește în derivă. Cei doi erau încă fericiți. La un moment dat, din cauza încălzirii globale, banchiza se sparge în două părți, despărțindu-i pe cei doi iubii care o iau, astfel, aiurea pe oceanele lumii, o bucată ajungând în Marea Nordului, unde va la Rotterdam să zicem, alta alunecând hai-hui spre țărmul englezesc. Cel care lunecă spre țărmul englezesc este salvat, în ultimul moment de o navă cu pravoslavnicii ruși care se întorceau de la o mănăstire situată în munții Islandei și care aflând despre orientarea sexuală a celui care luneca în derivă își propun educarea lui în spiritul moralei creștine. Tipul salvat este convins să coopereze, altfel va fi aburcat din nou pe restul de banchiză. În același timp cel care ajunge la Rotterdam devine subiect de presă și este deplins de toată lumea pentru pierderea partenerului de cuplu despre care pravoslavnicii ruși nu scot un cuvântel. Publicul sensibil, empatic, este devastat. În acest timp are loc selecția pentru un mare concurs european al cîntecului și bărbatul/ femeia ajuns/ ajunsă la Rotterdam își lasă barbă și se înscrie cu o piesă în care își plînge iubirea pierdută. Aici acțiunea trenează puțin, repetiții, femeia cu barbă are frământări mari, nu știe dacă să fie în concurs femeia cu barbă sau bărbatul cu fustă. Are loc competiția muzicală. Casele de pariuri explodează, femeia cu barbă devine favorită, deși aici evolua și un pitic porno care devenise porno doar ca să atragă atenția lumii asupra drepturilor celor cu dimensiuni reduse să fie luați în seamă de femeile de doi metri din lotul de volei al Croației. Bărbatul salvat de pravoslavnicii ruși ajunge la o mănăstire din Kursk și de acolo vede pe fostul său partener de cuplu la televizor concurînd la Eurovision. Cade în genunchi și se roagă, așa cum îl învățaseră cei care îl salvaseră. Fosta/ fostul sa/ său parteneră/ partener câștigă concursul – asta și datorită rugăciunilor – și dedică succesul fostului său partener pe care îl crede pierdut. Varsă și o lacrimă, care i se oprește destul de senzual în barbă. La conferința de presă femeii

cu barbă i se aduce un telefon în platou și... surpriză, i se face legătura cu fostul/ fosta partener/ parteneră. Lacrimi, leșinuri. Finalul nu este, însă, cel așteptat. Proaspătul călugăr de la Kursk, cu numele de Varsanufie, nu aleargă degrabă să o (il) reintilnească pe proaspăta/ proaspătul premiată/ premiat la Eurovision, ci alege să rămână în mănăstire pentru tot restul vieții”. Și asta pentru că îi căzuse cu tronc starețul.

■ La 10 august s-au împlinit 30 de ani de la moartea regretatului poet unic Virgil Mazilescu. Fac un lucru de nefăcut și mă autocitez cu un fragment dintr-un eseu de prezentare a jurnalului său de poet damnat din revista *Manuscriptum* de la începutul anilor 90: „În anii '70 - '80, pe porțile metalice larg deschise ale Casei Scriitorilor de pe Calea Victoriei intra în fiecare după-amiază Virgil Mazilescu: mereu grăbit, agitat, frământat, dând imaginea celui veșnic întârziat la o slujbă vitală. De altfel, restaurantul scriitorilor chiar era un loc fără de care viața poetului era de neconceput. Masa la care trona seară de seară Mazilescu nu era doar colțul unde se îngurtau mari cantități de votcă, dar acolo era implicit laborator de creație, Agora, cenaclu literar... Exagerând puțin, aș zice că generația '80 s-a născut și s-a dezvoltat la masa lui Virgil Mazilescu. Poetul acesta pare a face legătura dintre avangarda interbelică și optzecism, deși el era perceput ca șaptezecist. La masa aceea, Mazilescu își aducea în memorie poemele și le recita a mia oară după ce opera mereu în ele mici, dar semnificative modificări. El avea vocația șlefuitorului de diamante; scria ani întregi la un poem de zece-cincisprezece versuri, îi dădea o primă formă, apoi tăia, adăuga, schimba: o silabă, un cuvânt, un vers... Ani întregi. Își știa poemele pe de rost în ultima formă și cred că mulți dintre convivi le știau de asemenea, auzindu-le atât de frecvent. El avea o viață agitată acolo, la restaurantul Uniunii. Era singurul, de pildă, care-și permitea să-l injure nepedepsit pe Marin Preda. Era privilegiul celui care, la masa autorului *Moromeților*, analizase odată opera lui Liviu Rebreanu și ajunsese la concluzia că Marin Preda e un prozator, mai mare decât părintele lui *Ion*”.

■ După Ioan Moldovan și Ion Simuț, un alt „familist”, de la *Familia*, adică, Traian Ștef, a împlinit vârsta rotundă de 60 de ani. Un alt optzecist sexagenar! E sărbătorit în numărul 6/iunie al revistei de la Oradea. Reiau aici cuvintele calde ale lui Ioan Moldovan, cu colegială și amicală invidie pentru prietenia lor: „Nici Traian n-a scăpat: a împlinit 60 – și acum, și de acum, suntem colegi și prieteni de club. Ne știm din tinerețea primă, de pe vremea studenției clujene și echinoxiste. Ne știm mult mai bine din '90 încoace de când am devenit colegi de „Familia” și prieteni de familie personale. Despre poetul Traian Ștef am scris cu prilejul, întotdeauna fast, al aparițiilor cărților sale. Despre eseist, prozator, publicist n-am scris, dar m-am pronunțat la fiecare lansare a volumelor tipărite în domeniu, salutând admirativ voința sa de a-și asuma închipuiri diverse, alte fețe ale discursului personalității sale, darul lucidității, dimensiunea reflexivă, uneori satirică, atunci când demnitatea morală o impune. Despre om și prieten, n-a fost cazul, din moment ce am devenit un fel de frați. Și, oricum, ce poți formula despre cineva atât de apropiat înseamnă o cătime mică față de complicata realitate a ființei aceuia și a relației tale cu ea, în timp, peste timp, dincolo de cronologia timpului. Acum, când, iată, suntem deodată, îi doresc din toată inima, lui și familiei lui, și *Familiei* noastre, sănătate puternică, parcurs scriitoricesc viguros, tot binele posibil. Iar ca sentiment, un cristal, cum spunea odinioară un poet grec”.

Premiul revistei Argeș la Concursul Porni Luceafărul, Botoșani, 2014

Andra Elena Rotariu

Șah mat

Știam că nu fugi
ca nebunul
căzut
pe pătratele de gresie.

Spui șah mat,
pionii au fost răpuși
toate piesele de porțelan ciobit
zac în inimă.

Ego

Am două inimi:
una a mea și cealaltă
a tatălui.
Știu că în mine,
în dualitatea asta ciudată,
se iubesc cu ușurință
multe generații străine mie.

Când prima se contractă,
A doua are un scurt moment
de respiro.
Îți dai seama
ce nebunie ar fi dacă ar bate
în același timp?

Deasemenea,
una dintre ele
plânge mereu,
în timp ce cealaltă
râde.
Doar că nici până acum
nu știu care și cum.

Clopot de sticlă

Ninge cu patimi albe peste biserică,
Timpul se dilată în mod abstract
În ani lumină de fadă existență,
Îmbătrânim cu toții
Când cerul își plânge poverile
Și oamenii ale lor neputințe.
Când îți dai ultima suflare,
Se presupune în tihnă pe un pat
Al unui azil uitat, suferințele îngheață
Și sufletul rămâne cald...
Îți rezonează inima în ritmuri tribale
demente,
Modelând fixist norii și dând un sens
Inteligibil vieții.

Cosmogonie

Spectrul stelelor de lut fosforescent
îmi inundă universul construit
și modelat cu grija și intuiția
unui artist orb, fascinat
de forme când nu are cum
să picteze, deși își dorește
să imortalizeze întunericul
ce-l ține prizonier pentru totdeauna
într-un lagăr susținut cu ajutorul
unor imense coloane de marmură,
sfârșindu-se în cer,
în care Michelangelo sigur
și-ar fi dorit cu ardoare
să-și sculpeze pentru posteritate
nemurirea asemeni unei firave
raze ce străbate cu mult curaj
Cosmosul, finit de dorințele
unui om a cărui certitudine este că va
muri
într-o bună zi.

Ruptură și continuitate

Dumitru Augustin Doman: *Raportându-ne doar la literatura contemporană, de la desprinderea de vacuumul realismului socialist, cum percepeți schimbările de paradigmă, de la șizeciști la optzeciști și la douămiiști, respectiv de la modernism la postmodernism și, cum să-i zic, ... douămiiism? Cât au influențat aceste trepte ierarhice literare?*

Realismul socialist n-a intrat sub pământ, așa cum înclină unii a crede, odată cu liberalizarea din 1965-1971. Sub masca acesteia care a început să alunece curînd, a continuat să viețuiască prin "îndrumarea" și stricta supraveghere a organelor de partid și de stat ce formau un brav trup comun, ca și prin infatigabila activitate a cenzurii. Doar parțial desființată la un moment dat, aceasta a sporit în fapt, prin distribuția sa la diferite niveluri instituționale. Apariția unor cărți era interzisă fără ocol, altele se vedeau mutilate ori măcar plivite de termeni subversivi precum divin, angelic, sacru, subconștient, abisal ș.a. De la o vreme debutanții nu mai puteau apărea decît în culegeri colective. Dintr-un volum al lui Cornel Regman a fost eliminat un comentariu referitor la subsemnatul. N-a fost îngăduită nici apariția unei prefețe la un volum al meu de versuri, oferite de Ștefan Aug. Doinaș... Minimele libertăți ce s-au acordat scriitorimii i-au îngăduit o reacție pe cît de limitată pe atît de elocventă. Au luat astfel naștere două orientări literare. Una "pe linie", sprijinită firește de oficialități, alta cu un substrat democratic, opozant, frecvent hărțuită, pusă în dificultate. Reprezentantii celei din urmă priveau cu nădejde în direcția exilului, ale cărui rînduri se îngroșau mereu, și ascultau cu maxim interes emisiunile Europei libere, socotită o instanță supremă de valorizare. Dar apele nu s-au putut despărți cu totul de uscat. Unii tineri care intraseră în arena literară cu o aparentă integritate a conștiinței alunecau spre texte propagandistice, de la Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Marin Sorescu, Mihai Ungheanu, Mircea Iorgulescu (după cum am aflat mai tîrziu) pînă la execrabila manifestare a unui Adrian Păunescu. Își luau aere de "rezistenți" și cîțiva mari seniori ai producției aservite partidului din întunecații ani '40-'50, privilegiați pe atunci, privilegiați în continuare. Situați deasupra plebei condeierilor și datorită acestor privilegii ce alcătuiau un postament perpetuu. Îi am în vedere mai întîi pe Eugen Jebeleanu și Geo Bogza. La rîndul său, un Marin Preda, pus în fruntea celei mai importante edituri din țară, își împletea acolo presantele ambiții personale cu cerințele partidului. Pe de o parte făcea asiduu modificări la romanele sale reeditate, spre a fi cît mai la zi cu fluctuațiile "liniei" politice. Pe de alta se înțelegea amical cu ridicolul Ion Dodu Bălan asupra cărților care nu trebuiau să apară, așa cum rezultă din corespondența sa, publicată recent de Nicolae Scurtu în România literară. Iar comuniștii de primă oră precum Mihai Beniuc, Maria Banuș, Nina Cassian cîrteau împotriva lui Ceaușescu nu din cine știe ce puseu de dragoste pentru democrație, ci regretînd perioada Dej, cînd se puteau mișca mai în voie, fără concurența liberalizantă.

Cît privește chestiunea generațiilor, aceasta nu le-a dat bătăi de cap dirigitorilor culturali ai perioadei comunismului sever. Devălmășia colaboraționiștilor prin care se întîlneau interbelicii, exponenții generației războiului și tinerii care au apucat condeiul literar după 1944 îi satisfăcea pe deplin. Aveam a face cu un colhoz generaționist. O scindare a "frontului literar" ideologizat ar fi încurcat socotelile aparatcicilor, nu-i așa? Conceptul de generație s-a văzut pus pe tapet abia în momentul schimbărilor din 1965, precum factorul unei regenerări biologic-sociale, care se cuvenea a o corobora pe cea creatoare. În consecință, critica, primenită și ea, a salutat cu jubilentă bucurie apariția unor nume tinere, menite a asigura substanțializarea unei noi epoci literare. S-a operat o selecție a acestor nume, reprezentînd o față a generației '60. Un potop de elogii, moralmente explicabile în acel context în care politicul părea a deveni mai concesiv, a dus însă

la un efect inhibant față de cei ce intrau în scenă doar cu puțini ani mai tîrziu. Am mai vorbit despre asta. "Locurile de onoare" fuseseră ocupate. Astfel că un M. Ivănescu, un Leonid Dimov, un Emil Brumaru n-au mai ajuns să aibă (pînă azi, cel puțin în conștiința publică) o relevanță comparabilă cu cea a unor Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu etc. S-a vorbit, jenant-compensator, de promoția '70. De pe atunci datează o obsesivă pornire de înscriere temporală a oamenilor de litere, de "rezolvare" a lor calendaristică. Nu s-a mai vehiculat oare și noțiunea de promoție (unii ziceau chiar generație) '90, distinctă de cea '80 ca și de cea 2000? Generoasa inteligență dedicată tinerilor a lui Laurențiu Ulici a emis chiar o teorie potrivit căreia fiecare generație, avînd o durată de treizeci de ani, ar fi compusă din trei promoții decenale, din care doar mediana ar fi cu adevărat reprezentativă. Ce-ar fi de zis? Eu unul sînt dintre cei rezervați față de astfel de clasificări. Mai cu seamă cînd ele îi au în vedere pe contemporani, adică pe scriitorii cei mai supuși fluctuațiilor de percepere și sancționare. Noțiunea de generație posedă o elasticitate ce-o dezavantajează. Ea poate fi uneori prea laxă, alteori prea restrictivă. Cîți mediocri, cîți veleitari nu tind să intre în generație ca într-un corp protector? Dar și cîți nu se referă la o generație (a lor, evident) ca la o formație de elită, în care nu figurează alții măcar la fel de semnificativi? Rabatul la calitate pîndește astfel. Și încă un fapt defel neglijabil. Dacă numele literare ajung a fi distribuite pe plăcile tectonice ale concepției generaționiste, unele dintre ele cad în spațiile vide ce le separă. Neînscriindu-se în scriptele curente ale niciuneia, par lipsite de actele civile ale condiției scriitoricești. E o nedreptate indeneșabilă. Iată cîțiva astfel de poeți victimizați în chip dureros: Florin Mugur, Mircea Ciobanu, Sebastian Reichman, Miron Kiropol, Dan Laurențiu, George Almosnino, Marius Robescu. Și nu pot a nu-l menționa pe multoriginalul eseist Luca Pițu, încă bizar subevaluat...

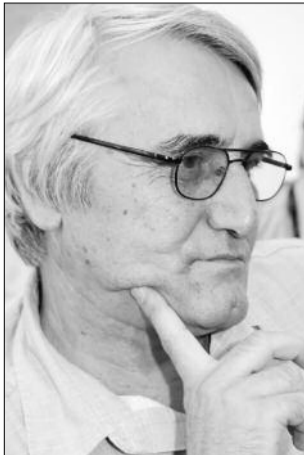
Explicabil, pe măsură ce se conturează o nouă generație, ea intră într-un impact mai mult ori mai puțin accentuat cu precedenta. Dorind a-și cîștiga propriul "spațiu vital", recurge la delimitări nu o dată ofensive. Așa s-a întîmplat și cu optzeciștii care s-au străduit a-și proclama în fața șizeciștilor o cît mai nouă identitate. Trăsăturile ei se doresc a fi în opoziție cu "livrescul" predecesorilor imediați, o asumare a "realității", o "poezie totală", biografică, debutonată, descinsă în stradă, tangentă la "proză". Stilul laborios, rafinamentul, "manierismul" păreau a o stînjeni. De remarcat că postura "culturală" a generației '60 se impunea ca o condiție specială dictată de necesitățile unei racordări la creația de dinaintea totalitarismului comunist, ca și la cea occidentală, cu care majoritatea punților fuseseră tăiate. Era o față a revenirii la normal. Din fericire, optzeciștii posedau deja premisele unei asemenea racordări, putîndu-și exhiba elanul juvenil, constrînși totuși de cenzura tot mai inclementă din anii '80. Sînt unul dintre cei dintîi critici care i-a comentat cu satisfacție, în acele împrejurări întristătoare, la începutul lor de drum (Mircea Cărtărescu, Florin Iaru, Ion Stratan, Nichita Danilov ș.a.). Defel lipsită de orientare în cîmpul liricii moderne (programul revitalizant nu însemna o suspendare a lecturilor), creația în chestiune relevă o trecere de la modelele franceze la cele anglo-saxone (beatnicii americani au fost cu predilecție frecvențați). "Anticultura" era mai curînd un simulacru. Ni se pare acum amuzant impulsul unui optzecist (puțin jucat, așa zice) împotriva șizeciștilor. Socotiți aceștia a fi "depășiiți", "consumați", buni de azvîrlit în debara, iată că

un radicalism similar (poate și mai și!) îi paște acum dinspre succesorii lor douămiiști.

Ce fac douămiiștii? Prelungesc ontologizarea, "autenticitatea", coborîrea în stradă a optzeciștilor, reciclînd în sensul unei acutizări inconformismul lor de sursă avangardistă. De facto, contează mai puțin expresia teoretizantă, tip manifest, decît rezultatul său în pagina de poezie. Dorite cu ardoare, supralicitate, disjungerile nu sînt urmate totdeauna de consecințele efective la care ne-am așteptat. Nici înțeleștarea dintre postmodernism și modernism nu are o miză majoră pentru configurarea creației ca atare. Întrucît postmodernismul e o noțiune mobilă prin excelență. Nu doar cu o deschidere largă (filosofică, economică etc.), ci și cu o interpretare ce variază mult de la un analist la altul, asemuită fiind de cineva cu norul lui Polonius! E vorba de o sinteză a procedeelelor modernismului, de un soi de clasicizare a lor mult mai curînd decît de o inovație de sine stătătoare. Mai curînd de o rotire în cerc decît de o înaintare. Și atunci cum să nu avem în vedere nu doar ineditul pe care îl aduce materia unei noi serii scriitoricești, ci și continuitățile pe care și le asumă, fie și tacit, aceasta? Paradigmele nu se schimbă lesne, nu e obligatoriu ca ele să difere tranșant de la o generație la alta. La optzeciști coborîrea în stradă nu are o prefigurare în Sorescu? Expresionismul lui Ioan Es. Pop nu poartă ecouri din Ion Gheorghe sau din Ioan Alexandru? Să revenim la douămiiști. Aceștia ne oferă o variantă a "autenticității", cu accente minimaliste pînă peste poate. Punctele de reper mai vechi se află la Bogza, Stelaru, Constant Tonegaru, Ben Corlaci. Incontestabil în avangardă și, la rigoare, în Adrian Maniu. Dar ele sînt devansate într-o direcție ciudată. Avem a face în aceste versuri "jogoase" cu o sumeșire (exasperantă prin cinism) la ambianța actuală, cea fără scrupule și fără un orizont perceptibil, brutală, vulgară. Dar... într-un limbaj contaminat de o trivialitate exhibîndu-se impudic, savurînd obscenitatea. Viciul realului părelnic vizat se revarsă gîlgiitor în protest. Bardul bate palma cu kitsch-ul, alunecă fără păs în mentalul interlopilor, în argoul cel mai deșcheat. Mișcarea antiestetice merge către un nec plus ultra. Șarja antilivrescă a "animalului textual" tinde la un gen de purism impur. Candoare perversă sau un sofism programatic, împins la extrem? Douămiiștii iubitori de porno pot fi totuși mulțumiți. Au făcut și doi vrednici prozești din rîndul predecesorilor: Emil Brumaru și Mircea Cărtărescu. Aceștia scriu cu sîrg măscări, însușindu-și lecția unor condeieri cu decenii mai tineri. Vai, era s-o uit pe venerabila Nora Iuga care procedea identic... Marin Mincu, gestionar devotat al poezilor în discuție, autor al antologiei Generația 2000, afirma pe muchie că "subiectul existențial ia locul celui poetic". Dar nu e astfel deschisă calea unui atentat chiar la minima necesitate a convenției literare? A expresiei lirice ca ficțiune? Oricum am răsuci lucrurile, literatura nu se poate desprinde de literatură. Nu se mai poate naște prin generație spontanee. Chiar futurismul șocant al lui Marinetti, dadaismul exploziv al lui Tzara, "dicteul automat" care era marea găselniță a suprarealiștilor nu constituie decît subtilități ale intelectului. Nu o demisie a acestuia, nu ignoranță, nu primitivism. Ci o acrobație a unei mentalități culturale de lux. Biblioteca, incluzînd un minim de protocol, de hai să zicem pe șleau bun simț, n-ar putea fi repudiată. La ce bun să mimăm macularea, înjosirea, reducția la fiziologia excrementală? Să confundăm foaia albă pe care scriem versuri cu un perete de WC public? Chiar exacerbarile mizerabilismului nu trebuie să depășească o formulă cît de cît civilizată. Noroc că cei mai apreciați douămiiști par a fi înțeleși aceasta și scriu în consecință. Adică au ieșit din strîmtoare, vislînd în larg. Numai că opera lor continuă a purta semnele porno, așa cum de pe un braț nu se pot șterge ușor niște tatuaje.

Noțiunea de generație posedă o elasticitate ce-o dezavantajează. Ea poate fi uneori prea laxă, alteori prea restrictivă. Cîți mediocri, cîți veleitari nu tind să intre în generație ca într-un corp protector? Dar și cîți nu se referă la o generație (a lor, evident) ca la o formație de elită, în care nu figurează alții măcar la fel de semnificativi? Rabatul la calitate pîndește astfel.

Cronica întârziată

Ion D. Sîrbu – contemporanul nostru

Cu doi ani în urmă, Ioan Lascu, neobositul exeget craiovean al vieții și operei lui Ion D. Sîrbu, iniția la Radio „Oltenia” un ciclu de micro-conferințe evocatoare menit să întrețină memoria vie a scriitorului cu destin tragic sub comunism. Rodul acestor emisiuni din 2012 moderate din interior de Simona Lica – la care participă o parte însemnată dintre autorii/editorii unor cărți despre/de Sîrbu: Mihai Barbu, Clara Mareș, Maria Graciov, Dumitru Velea și subsemnatul – este astăzi o carte neobișnuită adresată „cititorului obișnuit” (cu expresia realizatoarei emisiunii): *Ion D. Sîrbu așa cum a fost. Convorbiri despre Gary* (Ed. Ramuri). În locul unei culegeri liniare de interviuri, aglutinate aleatoriu, Ioan Lascu organizează tematic materia, după principiul convorbirilor dirijate, în capitole omogene precum: *Originile, copilăria, adolescența; Magiștrii și discipolul; „Un atlet al mizeriei” și o conștiință a timpului său; Închisorile lui Gary; Monologul, dialogul interior, dialogul cu lumea; A filosofa, filosofare vs. Problema libertății; Ion D. Sîrbu: o topografie bio-spirituală; Viața de apoi a lui Gary*. În segmentele ce reproduc intervențiile celorlalți, I. Lascu își asumă cu modestie rolul compiloratorului, corelând textele prin formule colocviale. În plus, el retopește în rama acestor capitole/conferințe ordonate fragmente întregi din cartea sa *Un aisberg deasupra mării. Eseu despre opera postumă a lui Ion D. Sîrbu* (editată și reeditată în 1999 și 2009). Discursul compus din colaje devine, astfel, complex, fără să piardă nimic din dinamismul său intrinsec. În condițiile mizei puse pe spontaneitate și oralitate – cu scopul, mărturisit de moderatoarele, de a propune „o lectură mai apropiată cititorului obișnuit”, opus „cititorului avizat” apt pentru lecturi dificile –, repetiția, cum recunoaște Lascu, nu poate fi cu totul evitată. Cred, totuși, că reluările săcâitoare de formulări și paragrafe puteau fi suprimate la transcrierea înregistrărilor radiofonice. Cum la fel de bine, autorul putea renunța la câteva secvențe din *Addenda* care repetă, în mare parte, conținutul dezbaterii propriuzise.

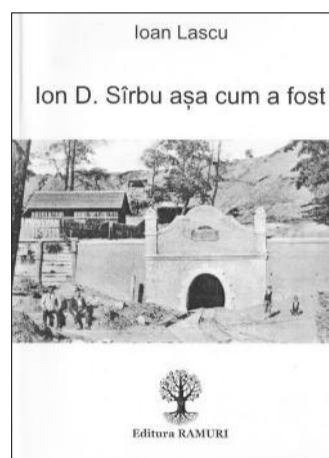
Cei cinci invitați la colocviul radiofonic (coautorii de acum) se adaptează, în genere, stilului colocvial al dezbaterii publice (inclusiv ticurile verbale, precum „practic” la Clara Mareș) și înclină spre latura evocatoare, manifestându-se adeseori confesiv și, firește, spontan, fără frazări rafinate. Cunoscători îndeaproape ai bibliografiei subiectului, încearcă să pună accentul, instigați de autorul proiectului, pe una sau alta dintre trăsăturile omului/scriitorului care i-a fascinat. Clara Mareș, de pildă, își mărturisește frustrarea că unele benzi de magnetofon, al căror conținut l-a cercetat la ACNSAS, au fost șterse (fiind rezumate de securiștii incuți), „distrugeând în același timp niște amintiri unice”. Mihai Barbu insistă asupra unui episod semnificativ din călătoria europeană a scriitorului marginalizat. Maria Graciov reface aventura editorială prin labirintul cenzurii a romanelor postume, cu amănunte revelatoare. Iar Dumitru Velea, recunoscând că I. D. Sîrbu i-a marcat „evoluția ca om de cultură”, reliefează valoarea dramaturgiei acestuia, ignorată total după anul 2005 de teatrele din țară, chiar și de Teatrul din Petroșani care îi poartă numele.

Desigur, grosul contribuției la comentariul obiectiv critic, nu encomiastic al operei, raportată la existența contorsionată a lui Ion D. Sîrbu, aparține autorului de pe copertă. Născut lângă Petrița, în comuna Iscroni-Livezeni, Ioan Lascu, cunoscându-l pe Sîrbu la Craiova-Isarlâk, era cel mai potrivit pentru asemenea inițiativă publicistică originală. O mărturisește, impersonal, în *Avertisment pentru prieteni*: „S-a întâlnit rar, dar bine, cu năstrușnicul petrilean, etern doctorand în filozofie și fost deținut politic, moderat scriitor în viață și geniu după moarte”. Preluându-și ideile și analizele pertinente din *Eseul* său de două ori editat despre opera postumă a lui I.D.S., moderatorul efectiv al dezbaterii le dezvoltă sau le adaugă nuanțe semnificative, cu opinii dense de ultimă oră. Lascu excelează în secvențele în care afirmă și argumentează teza despre teatralismul operei postume a lui

închisoare, și varianta ulterioară *Măine începem*, re-intitulată în volum *Frunze care ard*. Or, versiunea inițială, citită în anturajul Cercului Literar de la Sibiu/Cluj, a fost distrusă în 1949, la îndemnul prudent al lui Blaga, astfel că acuzațiile au fost lipsite de dovada materială. Acțiunea acestei *piese de destîn*, cum o definea Sîrbu mai târziu, focalizată pe greva fictivă a minerilor din Valea Jiului, era fixată de dramaturg în plin stalinism, în 1952. În anii premergători închisorii, 1956-’57, comedia cu bucluc este rescrisă, mutând acțiunea din perioada sovromurilor în 1941, „operație foarte banală – cum recunoaște autorul – și simplă schimbare a numelui ocupanților” (Cf. *Iarna bolnavă de cancer*, p.77). În același context, Ioan Lascu vorbește despre „o cărțuție, cum zicea el (I.D.S.), niște povestiri, e vorba de volumul *Concert*”. Nici vorbă de mai multe povestiri la debutul editorial (nesemnificativ) din 1957, pentru că micro-volumul în format de buzunar cuprindea doar nuvela care îi dă titlul: *Concert*. Alte corecțiuni de amănunt. Paul Goma nu a scris niciodată poezie (cum se afirmă la p. 69: „publicase, până în momentul insurgenței sale, doar unu-două volume de poezii”), debutând în 1968 cu o culegere irelevantă de proză scurtă, *Camera de alături*. Iar prietenul lui I.D.S., I. Negoitescu, a murit în 1993 și nu în 1998 (vz. p. 19).

În cazul primei mele intervenții radiofonice, e de îndreptat o eroare de transcriere („integrala lui Sîrbu”), acesta fiind riscul oricărei întreprinderi de asemenea factură orală. Eu vorbeam, în fapt, despre „integrarea lui Sîrbu în Cercul Literar de la Sibiu”. Aș mai îndrepta o citare răsturnată. La pagina 20, referindu-se la perioada de front a lui I.D. Sîrbu, autorul îl citează pe Mihai Barbu, cu datele exacte de evidență militară, fără să observe că nota acestuia din *Memoriile lui Ion D. Sîrbu. O reconstituire* (2011) trimite la sursa de unde a preluat informația: *Ion D. Sîrbu și timpul romanului* din 2000 a subsemnatului. E drept că M. Barbu a cam ascuns sursele în Notele plasate la sfârșitul volumului său de vreo 500 de pagini. Ca să nu mai spun că autorul acestei remarcabile teze doctorale la origine (condusă științific impecabil de Ion Vartic, eu numărându-mă printre membrii comisiei, alături de Lascu) transcrie neglijent numele „sergentului Sîrb Dezideriu”. Pe când eu menționam în *Ion D. Sîrbu și timpul romanului* numele real din actul de naștere, așa cum apare corect în documentul de la Arhivele Militare: „sergentul Sîrb Desideriu (Desideru)”.

Apărut cu ajutorul Fundației „Rosa multiflora” din Petroșani (mai direct, al președintelui iubitor de cultură, Costel Avram), volumul publicistico-exegetic alcătuit de Ioan Lascu vine să marcheze datele rotunde ale destinului lui Ion D. Sîrbu, prin aniversarea/comemorarea în 2014 a 95 de ani de la naștere și 25 de la moarte. Poate că ar fi fost și mai interesant, dacă nu lipseau din cuprinsul lui alți doi străluciți autori de teze de doctorat (devenite cărți): Daniel Cristea-Enache (*Un om din Est*) și Antonio Patraș (*Ion D. Sîrbu – de veghe în noaptea totalitară*). Oricum, cred că *Ion D. Sîrbu așa cum a fost. Convorbiri despre Gary* și-a atins scopul de a reconstitui, fie și prin repetiție, imaginea prozatorului neasemuit revelat în postumitate, care a rămas la fel de viu, de actual (cu expresia lui I. Lascu) ca și în anii ’90.

I. D. Sîrbu: „este o operă dramatizată în care se regăsesc regizorul și actorul Sîrbu, dar și interlocutorii lui atrași prin trăirea și gândirea lui, prin experiența cotidiană”. După ce mai înainte considera epistolarul prozatorului *un jurnal cu interlocutor*: „Monologul și dialogul liber, impetuos cultural, iată adevărata manifestare în afara oricărei constrângeri a scriitorului și a intelectualului de rasă care a fost și rămâne Ion D. Sîrbu”. În altă parte, comparându-l cu Paul Goma, subliniază condiția de scriitor disident a lui Sîrbu: „Ion D. Sîrbu este un disident subteran, prin textele pe care le scria. El căuta să publice aceste texte, nu le scria pentru sertar”. Apoi, discută cu probitate despre asimilarea filosofiei în ficțiunea epică sau dramaturgică, ajungând să selecteze și un set de aforisme din *Lupul și Catedrala*. Nu sunt trecute cu vederea nici judecățile critice negative, subiective prin natura lor, ale lui Nicolae Manolescu sau Ion Simuț, pe care Ioan Lascu le contrazice cu argumente convingătoare.

Chiar dacă autorul cărții cu suport radiofonic recunoaște în *Argument* că nu-și poate asuma, în condițiile comunicării directe, „exactitatea *ad litteram* a tuturor citatelor, mai multe fiind reproduse din memorie”, nu pot trece peste câteva erori flagrante de informație sau peste deturnarea involuntară a citatelor. Astfel, în capitolul dedicat *Închisorilor lui Gary*, Ioan Lascu afirmă tranșant: „În instanță s-a discutat și problema piesei *Sovromcârbune*, în acel moment intitulată *Măine începem*, iar mai târziu *Frunze care ard*.”; și mai încolo: „Culmea este că piesa premiată a constituit unul din capetele de acuzare la proces!”. Ca și alții dinaintea sa, el face confuzia între manuscrisul piesei satirice anti-sovietice *Sovromcârbune*, invocată de procurori din ecouri în momentul condamnării la 7 ani de

Volumul publicistico-exegetic alcătuit de Ioan Lascu vine să marcheze datele rotunde ale destinului lui Ion D. Sîrbu, prin aniversarea/comemorarea în 2014 a 95 de ani de la naștere și 25 de la moarte.

cronici

Niște culturnici. Patrimoniul scris, la ananghie

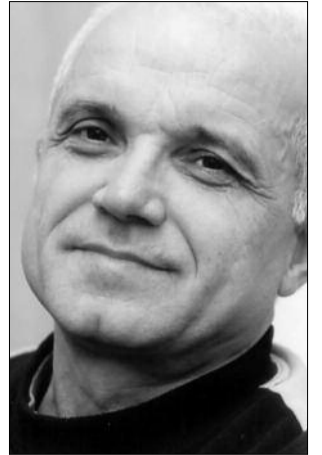
Ministerul Culturii (care demult nu mai finanțează manifestările profesionale literare; noroc de unii sponsori locali publici, primării și consilii județene sau consilii locale, ele țin loc de Minister al Culturii, finanțând aceste manifestări literare; laudabil, multe dintre ele dau bani grei și pentru apariția revistelor literare din țară; asta nu se întâmplă și în București) e doar o formă politică fără fond, bună să satisfacă ambițiile clientelei partidelor aflate la putere (fie și prin susținere în Parlament a tartinului PSD, cum e azi UDMR). „Organ de specialitate al Guvernului României, care elaborează și asigură aplicarea strategiilor și politicilor în domeniile culturii și artei” cu sume penibile alocate la bugetul țării, Ministerul Culturii a ajuns să-și bată joc de cultura română (cultură care păstrează pentru posteritate identitatea românească, în tot ce ne-a dat Dumnezeu prin naștere), neapărându-i interesele. El rămâne o vacă de muls, în orice condiții: dând salarii și mașini la scară unor numeroase instituții „naționale” (nu numai de spectacol; vezi lista lor pe internet, cu zecile) și direcții județene sau centre de cultură. În 2014, inclusiv AFCN (Administrația Fondului Cultural Național; inventată pentru „a finanța programele, proiectele și acțiunile culturale organizate”) a îngropat literatura originală română, să mă refer numai la ea. În prima sesiune de proiecte, după etapa a II-a de concurs, în sesiunea de finanțare proiecte editoriale 2014, în iulie, AFCN a făcut ravagii, a respins finanțarea unor reviste de cultură de tradiție și a unor cărți propuse de edituri de referință, juriul de selectare

(aranjat în secret) preferând să încurajeze amatorismul și diletantismul. Să ajungi să acorzi unei fantome, gen „Decât o Revistă” (a unei organizații de care eu n-am auzit, „Media DoR”) 47.503 lei și să nu dai nici un ban unei reviste literare care apare din 1906, *Viața Românească*, e deja prea de tot.

Știți, Ministerul Culturii face caz că toacă bani publici, câți are, în principal pentru protejarea patrimoniului național. Dar literatura originală scrisă în limba română nu face parte din patrimoniul național? Las la o parte faptul că Uniunea Scriitorilor a fost dată afară dintr-o clădire de patrimoniu (Casa Monteoru), pe mâna afacerilor juriștilor din Primăria Capitalei, care au anulat o donație... Apoi: manuscrisele Muzeului Național al Literaturii Române din București, care are o „arhivă de peste 300.000 de manuscrise, obiecte de patrimoniu și cărți vechi (unele mai vechi de 500 de ani), evaluate la peste 1 miliard de euro, dar a căror valoare istorică și culturală este inestimabilă”, nu fac parte din patrimoniul național? Printre ele se află manuscrise de Mihai Eminescu, Lucian Blaga, Constantin Noica, Heliade Rădulescu, Mihail Sadoveanu, Nichifor Crainic și tot așa (sunt „câteva mii de volume rare sau cărți foarte vechi, o pinacotecă însumând 400 de tablouri de valoare, piese de mobilier sau obiecte personale ale creatorilor”). De ce nu intervine Ministerul Culturii și al Patrimoniului Național să cumpere clădirea retrocedată, de patrimoniu (unde MNLR are sediu din 1957, în Bulevardul Dacia Nr. 12, București), prin ordonanță de guvern, dacă Primăria Capitalei (gestionarul MNLR,

dovedit a fi de rea-credință prin consiliul ei, cum s-a dovedit și în cazul evacuării sediului UR din Casa Monteoru; la Primăria Capitalei se duce față o politică anticulturală, anti-scriitori și anti-literatură română, îndeosebi) nu e în stare să o cumpere? Sau măcar să fi găsit o soluție să plătească o parte din chiria cerută de proprietarul Casei Scarlat Kretzulescu (sediu MNLR), casă de patrimoniu (Mihai Sturdza, refugiat în Franța, strănepot de domnitor, dacă am înțeles bine, i-a cumpărat toate drepturile de proprietate). Din martie 2014 utilitățile au fost tăiate la MNLR de către moștenitorii clădirii, iar condițiile de conservare a patrimoniului s-au degradat de la zi la zi. Azi Primăria Capitalei s-a spălat pe mâini, a acceptat să fie evacuat MNLR și arhiva lui să fie depozitată la Casa Presei Libere, cu complicitatea Ministerului Culturii. Practic, MNLR e desființat: „Spațiul e adecvat pentru stocare și minimă activitate administrativă a celor 41 de angajați. Nu este un spațiu pentru public. Vom rămâne acolo, până la găsirea unui alt loc, unde publicul să poată fi prezent”, declară noul director al MNLR, Ioan Cristescu. Halal minister al Culturii și al păstrării patrimoniului național! România se îndreaptă spre o fundătură a istoriei dacă-și șterge sau dacă-și ascunde (și nu-și scoate în evidență) patrimoniul scris — o fi ordin de la Uniunea Europeană și SUA să dispărem în neant ca identitate? Sau e doar prostie, lipsă de clarviziune și ticăloșie politică românească la mijloc?

23 iulie 2014. București

Liviu Ioan Stoiciu

Carte nouă

Vladimir Udrescu –
Îmblânzitorul de lumini
(TipoMoldova, Iași, 2013,
Colecția OPERA OMNIA,
Poezie contemporană)

Din cuvântul înainte al autorului: *Spovedania unui învins*, aflăm că Vlad Udrescu trebuia să debuteze editorial la Cartea Românească în 1971, având un referat de carte al lui Mircea Ciobanu pe cât de aplicat, pe atât de elogios. Dar volumul nu trece de cenzură, pentru că autorul avea la Securitate dosar de urmărire informativă încă din studenție, din anul 1966. Așa se face că apare în *România literară* abia în anii 2000, publicat de Constanța Buzea, iar în 2009 și 2010 publică primele două volume: *scot cavaleria* și, respectiv, *dolor*, cărți ce s-au bucurat de prodigioase aprecieri critice. Să reproducem doar o concluzie a criticului Cristian Livescu din *Convorbiri literare*: „Fără să fie textualist veritabil, din școala celor care leagă și dezleagă tainele textului, Vladimir Udrescu face parte din categoria poezilor care debutează târziu și matur, cu o perspectivă formată asupra posibilităților limbajului simbolic de a înregistra în poezie curenții instinctivi ai lumii de azi spre cea de mâine.” Volumul este unitar tematic și valoric, e chiar exemplar în acest sens. Desenul poemelor e de o mare finețe, iar discursul e de o vagă inspirație expresionistă, curgând lin pe linia subțire dintre livresc și trăire tensionată, ca-n aceste *câteva umbre*: „în noaptea catedralei/de aburi a sufletului se ivește/memoria/pe două cărări/lațul se strânge și istoria/glisează ușor/înspre un bănuț continent//fii foarte atent zice sfetnicul orb/cu stiletu-ntre dinți/la capătul acestui principiu/se naște vecia/cum firul de

vis/coboară-n abis//de ivoriu e raza infernului/din ochiul interzis/știu desigur/e o clepsidră în care s-a scurs/apocalipsa visată/cum ar fi semnul de carte/al prînțului/în amurgul valpurgic//doar câteva umbre-ți calcă/pe urme/ca și cum ai veni/să anunți facerea lumii”. Scriind poeme de-o asemenea profunzime în substanță și de-o asemenea finețe stilistică, Vladimir Udrescu cel tardiv ieșit la lumină ar trebui să nu mai facă spovedanii de învins, ci mărturisiri de învingător.

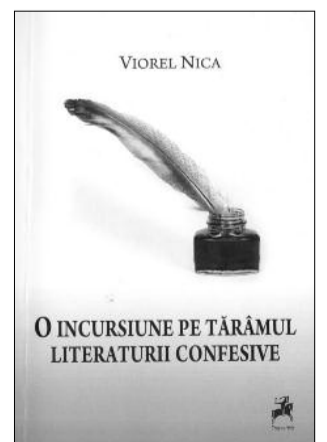
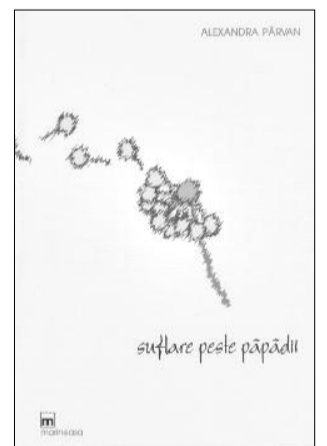
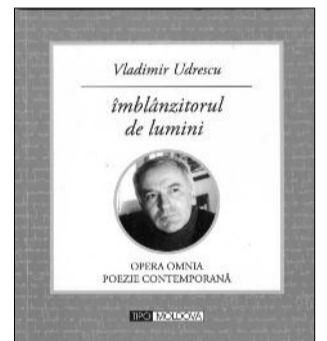
Alexandra Pârvan – Suflare
peste păpădii (Editura
Marineasa, Timișoara, 2013)

Tânără poetă piteșteană la origini dedică volumul „unchiului Dan Petre care din 13.10.2013 nu mai așteaptă această carte dar care a știut și singur despre cele ce zice ea: artă, iubire, răzlețire, mama”. Am reproduș dedicația pentru cele patru teme desemnate de autoare. Deși poezia aceasta nu e deloc conjuncturală, ea rezistând unei recitari de peste ani, se ghicește totuși preferința poetei pentru ultima temă din cele dezvăluite mai sus, temă pe care scrie texte cu totul emoționante, precum acesta: „Mama mea este foarte tânără/are părul negru și răsul puternic, plin de viață./Din când în când răsul ei nu se mai aude,/și atunci un om în halat verde râde cu poftă lângă ea/in capul unui pat de urgență/unde biciul durerii nu a atins nervii umorului./După nesperata porție de răs/domnul în verde, ca și alții înaintea lui,/vrea să o trimită acasă/la fel cum oamenii în haine negre/trimit acasă pe toți aceia/pe care nu mai e loc/la suprafața pământului./De acasă, de pe alte paturi, din nenumărate spitale/din multe alte mâini albe

care continua să caute în ea/pământ roditor, de 18 ani,/după 20 de bilete cu prioritate la blocul operator/mama încă mai vine înapoi/să înveselească alți doctori neputincioși/sau plini de curaj/care rād cu mâinile lăsate în jos/sau aplecate frenetic asupra sorții/cu gâtul sucit, cu respirația tăiată”.

Viorel Nica – O incursiune pe
tărâmul literaturii confesive
(Tracus Arte, 2013)

Profesorul și eseistul Viorel Nica analizează în volumul de față opt opere de confesiuni ale unor autori români din secolul XX, apărute în general fatalmente după 1989. După ce se/ne lămurește într-o introducere/studiu ce se înțelege prin literatură confesivă, Viorel Nica se confesează, la rândul-i, în ceea ce privește propria abordare analitică, după o lectură „nu cu detașare obiectivă (văzând în ele niște documente pozitivistice, printre atâtea altele, din arhivele lumii), ci cu participare subiectivă (căutând să le cunoaștem și să le interpretăm, mai de aproape, ca pe cele mai vibrante texte literare neficționale produse în spiritul adevărului-consonant cu frumosul extras din experiența trăită și împărtășită fără nici un soi de rezervă – direct, transparent, dezocultant)”. Lista autorilor analizați este impresionantă nu atât prin număr, cât mai ales prin nume: Constantin Rădulescu-Motru, Mihail Sadoveanu, Victor Eftimiu, Nichifor Crainic, Gheorghe Băgu, Lena Constante, Oliver Lustig, Octavian Paler, unele personalități controversate, dar toate de valoare incontestabilă și depunând mărturie, istorică uneori, despre oameni și epocă. (DAD)

De pe timbru

Oițe jupuite
și hălci de bidivii
și păsări secerate
cu gâturi încă vii

ce greu în abator
mai bine' n propagandă
la spice aurite
pe tăvi roz mașinale
pastile și neoane
din cecuri virtuale

Nimic nu le mai leagă
de munca strămoșească
A Chinei noastre mumă
Ci Banca cea măiastră
Ne ticluiește fonduri
Venituri forfetare
cu rate maximale
când graficu-i în vale

Vin tancuri mii în pustă
în șir pe autostradă
explozii surde gustă
globalizata pradă.

Frângepâinea

Acestea sunt amintirile
normalității
și aceasta e piscina.
pilaștrii turcaz
împrejmuți de gresie.
Regiuni stagnante fără patrimoniu
traversate de tril.

Gloria Domnului trebuie să fie
gloria soarelui.

Din salonaș
înlătură perdele
privește Cordilierii.
La capete zimțate
o parapantă
și un planor
în loc să mă ridice
mă trag mai jos.

Se lasă ceață
peste canaturile vilei
și feribotul tocmai ce dochează
maimuțe ce se adună la cutia milei
unde priviri se urcă-n cer
și-abandonează
sunt trepte stropite cu licoarea zilei
și-alei în care toamna doar mimează
o ploaie bravă, săltăreață.

În fluturul trăilor

Pe planeta dinspre soare
păsări în păduri
ce se îmbucă
cu păsări pe găteje

În oceanul în tangaj
pânza de sac e ferfeniță
înnoadă scânduri
și o seamă de ciurucuri
muiete.

Noricel – te scuturi,
Maxima!
în pântecel
de vale?

Adunatu-s-or
vectorii descătușați?
Primenitu-s-o
maimuța în iatac?

[mi s-a spart un borcan în care am turnat
cafea fierbinte
și concomitent, mișcându-l, am auzit un
clinchet de cuburi
de gheață. Apoi am turnat clocotul în alt
borcan și am

început să beau din el cu o riguroasă
atenție prin care
filtram lichidul astfel încât rămășițele să-
mi rămână pe buze
și doar pe ele
să le
zdre
lească]

La Claun

Toamnă ca spaimă
frunză sălcie
plouă-n firidă
las-o deschisă

Bălți, dar intacte
spume răzlețe
mușchi sub Converse
găze pitite

Vrii 'nvârte ochiu
bum cu timpanu
Rupe țigara
Dă-mi-o jumate

Unde-i candela
Tot ce se poate
că am uitat-o
pe lepede frate

Stai nu te-ntoarce
Mergem acasă
la căldurică
Mâncăm macaroane

Trece efectua
pe întuneric
nu văd ce scrie
cânt de generic.

Pyr aeizôon

Focul
încă nestăpânite
se strânge în pasaje,
le-ncinge cărămida,
dispare sub movile.
Să nu-i cauți duhul
în felinarele atârinate
ici colo
după pereții de sticlă.
O mână îmblânzită
îl aprinde, serile,
cu măsură
și cu măsură
îl stinge în diminețile
turpide.
Vara bunăoară
în aburul slăbit
de august
din care nebunia
e suflată în mințile
viețuitoarelor din urbe
legându-le la mese
îmbulzindu-le neînduplecat
prin curți și la terase -
sămânța sa
clipește-n întuneric
precipitând cenușa pe palisadă.
Acestea și alți
descendenți decăzuți
batjocoresc deșarta
pălălaie a lui Ouranos.
Singularul zeu, neasemuit de mare,
în care schimbarea e împărăteasă.
Cine va îndrăzni să-i
acopere mantia
cu sputa pământie?
Cine să-l
transforme în podoabă
sluțindu-i Regalitatea?

Stutter NOETA CCCP

Din 88, de când
n-am mai copiat
și o terminasem
cu alcoolul
Pervazul pe care

trosneam sâmburi
de caise;
pe care înșiram adagio
scărița de lego
și colița de Bissau;
pe care scria
cu cretă galbenă
un pic mai apăsător
scria
„I love Dog”
urmat de câinele
săgeată în carne și oase.

O bordură unde dacă mă-ntindeam
și îndesam iarba smulsă
de la leagăne
era o pernă perfectă
Acolo unde încălzeam mai
mulți tembeli
asfaltul
și unde
unul nu ajungea
să fie acceptat.
dar era ceva
fără nimurucul
de la doi
(Tu te-ai uitat –
Eu mă uitam –
la mina creionului
la oglinda ascuțitorii
la fermoarul penarului)
Tot timpul acolo
pe tulburare, clavicord
timpan și acordeon
striviți de umbra primitivă
dinspre bloc.

TEKHTELEKI

Noi case, noi holuri noi odăi
pentru care nu plătim
bilet.
„Totul continuă”
îmi șoptește adminul
la ureche
în timp ce intru să
te caut

Și după un set,
pe lângă protomixer,
past Grigorescu,
Tonița, Bernea
care îmi frâng inima
mă întorc la castelul
de la Uioara

Câteva foto
tremurate
pentru dealurile din
depărtare.

Tetris Liquirizia

Paralizia pe care o atârnam
din carpeta de matasă
prelungeste bobite-luminițe
prin brăduțul cu suport.

Să scape paharul
mai în sus pe tăviță
care udă, fără camătă
covrigei, trigon,
plăcintă dobrogeană.

Insulițe de ghețuș
cad subțiate pe copertină
semnalând betea
îndesată în cortexul central;
Declanșând firitiseli
de fericire în neștire
și o clapă mizerabilă.
O clapă citată,
o clapă pistonată
din Atari în Atari.

Vlad MOLDOVAN –
n. la 9 noiembrie 1981 la
Baia Mare. Între 2000 -
2004 student la
Facultatea de filosofie a
Universității
„Babeș-Bolyai” din
Cluj- Napoca. Masterat
și doctorat la aceeași
universitate. În prezent
e cercetător
postdoctoral al
Universității
„Babeș-Bolyai” și
redactor la revista
„Steaua”. A publicat
poeme și articole în
revistele literare
„Familia”, „Vatra”,
„Apostrof”, „Poesis”,
„Discobolul”, „Echinox”
ș.a. Poeme în
antologiile: **La Neagra**
(2007), **Literatura**
tînără (2007),
Nasturi în lanul de
porum (2008), **Lunga**
noapte a liricii
românești tinere,
Rumänisches
Kulturinstitut, Berlin,
(2009). Debut editorial
cu volumul **Blank,**
Editura „Cartea
Românească”, 2009.
Al doilea volum de
poeme îi apare în 2012
– **Dispars**
la Cartea Românească.

Sonete bahice*

Un veac de altădată

Şi azi mă subjugă anul o mie,
Un veac de zavistii şi zbateri celeste,
Acelaşi venin şi astăzi mai este,
Când focul din iad ne pare-o prostie...

Cetăţi şi burguri cu neveste grase
Cum Rubens, mai apoi, le-a re-nviat
Ca sfânt icon al amantei frumoase
Ce ademenea şi slugă şi-mpărat.

Zavistia domnea pe sub cupole
Dar şi-n unghere triste, pe la hanuri,
Şi unde se țeseau obscure planuri
Stărnite-n taină de femei frivole.

Cu toate astea te iubesc şi-acum,
Mărite veac, pierdut în mirt şi-n fum.

Scatiul

O, tu scatiu, un moft cu aripioare
Şi pliscul hărăzit pentru furnici,
Cobori mereu şi-ndată te ridici,
Urmând, fidel, culorile-ţi bizare.

Te crezi un prinţ al păsărilor mici
Şi eşti indus de clauni în eroare,
Dar rostul tău îl ştie fiecare:
O scamă îmbătătată cu arnici!

Noi bem prin crâşme vinuri şi absint
În timp ce tu te-ascunzi într-un zăvoi,
De ce nu vii, cu pliscu-ţi de argint,
Să vieţuieşti alături de noi:

Prin crâşmele atât de blestemate?
O, tu hilarul sol al lui Hecate.

De toamnă

Cad frunzele, e toamnă, se-nserează,
Ne bântuie neînţelesuri noi –
Melancolia toamnei e în toi
Şi-a poeziei Muză ne visează.

Pe la fereastră îmi trecu un faun,
Un fel de slujitor la Dionis.
Groteşti bacante sufletele ni-s,
Tu ne deteşti, se pare, Mister Brown.

Cad frunzele şi ne conduc spre hanuri
Şi-acolo-i damf de vin şi de grătar
Şi, peste toţi, tristeţea-i lăutar
Şi ne goleşte clipa de elanuri.

Dar unde sunt Ancuţele de vis?:
E trista întrebare, frate Dionis.

P.S.
Ancuţele cu salbe de argint, de ieri:
S-au prefăcut şi ele – oare - în muieri?

Câmpuri Elizee

De la femei şi toamnele, şi vinul
Băut la miezul nopţii din potire.
În fiecare cerc al său, destinul
Cuprinde câte-o slovă din Psaltire.

Ce valpurgie-n sufletele noastre!
Aprinde vinul muzica din sfere -
Şi chiar şi sferele sunt efemere,
Aşa cum sunt şi florile din glastre.

De la femei şi toamnele, şi toate
Ce se vădesc a fi pentru o clipă,
La fel ca jarul înfiat de-o pipă
Şi fumul când în aer face roate...

Vom rătăci pe Câmpuri Elizee,
Purtaţi la braţ de nişte dalbe zee.

Un magic zaiafet

Un magic zaiafet, cum domnii cer
Şi nu s-a mai văzut pre împrejur,
Se profilează undeva-n azur,
Cerut chiar de stăpânii cei din cer.

Dar iată-l apărând, ca din senin,
Maestrul de ceremonii înalte.
S-avem alături oamenii încalte
Ce preţuit-au precinstitul vin

Şi care vor veni în cavalcadă,
Acum, mai altfel decât altădată.
Să-nceapă, deci, suprema canonadă
De dopuri de şampanie brumată!.

Vom închina pocale epocale
La braţ cu-Ahoe şi Caragiale...

Flori de toamnă

Bronzate frunze plouă pe cărare
Ucise de al frigului stilet.
Mă doare jalnicul lor menuet
Şi semne nu sunt... de încurajare..

Eu însumi sunt copacul unei Toamne
Privind cu inocenţă înainte,
Avid de soare şi învăţămintele
Pe care le ascunzi de mine, Doamne.

Mă trec fiori ce nu pot să-i accept,
În zare păsări zboară către sud –
Şi unde este gândul înţelept,
Ecourile vechi să le aud ?

O, doamnă, fericirile se duc
Şi nu mai ştiu: sunt treaz sau sunt năuc.

O nouă plecare

Sătul de-atâtea şi-atâtea plecări,
Las frunzele să-şi urmeze menirea
Şi nu ştiu dacă m-aşteaptă iubirea
În depărtări de dincolo de zări

Las umbrele să-mi deseneze chipul
Pe muzici înghiţite de amurg
Şi pe tăcerea harfelor din burg;
Sunt valul sărutând, din nou, nisipul, -

Iar cerul ăsta înnorat din mine
Ce trimite, clar, la magul zis Brit,
Când Ariel, zburând spre răsărit,
Îl împingea spre hăul din ruine,

Un cer pe care, în această zi,
Doar o furtună-l poate limpezi!

P.S.
Te rog, Prospero, amic şi vrăjitor:
Aş vrea să fiu şi-aici, şi călător!

La hanul din răscruce

La hanul blestemat, de la răscruce,
Ne ispiteşte demonul mereu,
Cu tot ce au ispitele mai greu,
Pe la sfârşitul lor sau chiar „in nucă”.

Acolo stă pe tron chiar Belzebut,
Acest regizor de-ntâmplări amare
Şi saţiul său hotare n-are
De din genuni şi pân' la azimut.

Un cor de drăcuşori vicleni te-ndeamnă
La hanul veseliei, din răscruce
Cu vin şi fete cu alese buci,
În serile muiate-n iz de toamnă.

Promisiuni integre şi solare:
În ochii lor de foste domnişoare.

P.S.
Ascuns sub măşti mereu surâzătoare
Îşi face „El” demonica lucrare.

Heraldul

Un „nevermore” solemn citează corbul,
Din cartea enigmatică, la geam,
Şi plânge solul, pe-nverzitul ram,
Vestirea ce-o dictează însuşi Orbul.

Se află, în scenă, chiar tristul Herald,
Întruchipat de-o pasăre hulită,
În noaptea aceasta cu ochi de smarald -
Sau poate, în frac, eterna ispită ?

O veste insolită şi haină
Adusă la fereastră de o umbră:
Am aşteptat această veste sumbră,
Mai de demult ea trebuia să vină.

Se miră corbul însuşi de funestu-i rol
Şi vorbele lui au sclipiri de simbol.

P.S.
Să fie el - mă-întreb - , printr-un miracol,
Tălmăcitorul tainei din Oracol ?

În aşteptate

Intreaga lume un acvariu este –
Şi orişice acvariu – un coteţ.
Cu mare milă şi adânc dispreţ
Ne-aşteaptă luntraşul – cel din poveste.

Şi-n miezul negru-al soarelui din noi
Un vierme, întruna, scurmă şi scurmă,
În aşteptarea zilei – cea din urmă
Când cifra unu se preschimbă-n în doi

Se zbate lumea-n propriile faşe,
La fel ca sufletele adultere.
În lume sunt zorele şi oraşe
În care vieţuim printre himere

Cu fuste mult prea scurte sau în blugi.
Slăvită moarte, încotro ne duci?

P.S.
Adesea, luna plină e-o chemare
De a intra în fluxul vieţii viitoare.

Al lumii panaceu

De-o vreme, cerul este greu de nori
Şi-nnourat şi sufletul îmi este,
Mă simt ca robul din poveste
Ajuns pe la ospeţe, uneori.

De-o vreme toate-n risipire curg,
Iubirea e al lumii panaceu
(Un gând ce încolţeşte, din liceu,
Dar voluptatea florii e-n amurg).

Şampanie şi şoapte de iubire,
Creole sexy, blondele şarmante...
În van aştept o clipă zisă fastă,

De-o vreme, toate-mi merg în risipire:
Soţia mă respinge – am amante!
Iubitele, vezi bine – am nevastă!

Bătrânul burg

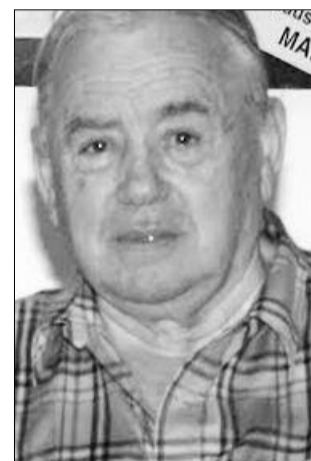
În burgul cu lespezi aşa de lucioase
Şi turlele lungi muşcate de vreme,
Străbuna-i măreţie-ncet se descoase:
Doar în vitralii mai pâlăpăie şi-n steme.

În amurg se aude zornăit de armuri:
Sunt cavalerii apuselor ere.
În vârfuri de sulii sclipesc şi securi,
În nopţi cu torţe, îngeri şi mistere.

Domniţele preferă arlechinii
Şi mai ales suavii trubaduri,
Căci ei în toate cele par mai puri,
În felul unor preoţi: ai luminii.

Bătrânul burg şi azi mă înfioară.
Mistere. Torţe. Şi-n turn: o fecioară!

* Din volumul cu acelaşi titlu, în curs de apariţie

*Se zbate
lumea-n
propriile faşe,*

*La fel ca
sufletele
adultere.*

*În lume sunt
zorele şi oraşe*

*În care
vieţuim
printre
himere*

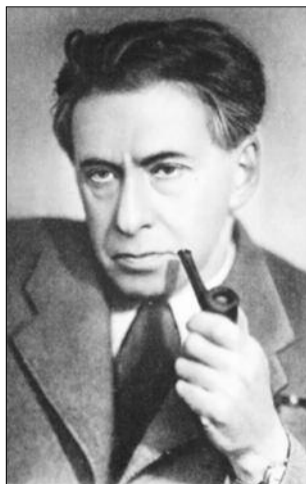
*Cu fuste mult
prea scurte
sau în blugi.*

*Slăvită
moarte,
încotro ne
duci?*

Din poezia lumii

Ilya EHRENBURG (1891–1967)

În traducerea lui Leo BUTNARU

Născut la Kiev, unde a și copilărit. Învață la Gimnaziul Nr.1 din Moscova, din care este exclus din cauza că frecventa un cerc de revoluționari. În 1908 este arestat, eliberat pe cauțiune, dar, fără să aștepte procesul, fugă în Franța. Deceționat de ideile bolșevismului, se dedică exclusiv literaturii. Debută cu volumul „Poezii” (1910), la Paris, unde, an de an, publică pe cont propriu alte plachete, expediindu-le prietenilor și cunoscuților în Rusia („Viețuiesc”, 1911; „Păpădii”, 1912; „Cotidian”, 1913...). Abia în 1916 editează cartea pe care o consideră reprezentativă – „Versuri despre ajun”, remarcată de V. Briusov, N. Gumiliov, S. Gorodețki. Iar A. Blok, în articolul „Dandismul rus” (1918), se referă chiar la „o modă Ehrenburg”. Traduce din poezia franceză și cea spaniolă, frecventează cercurile boemei pariziene, împrietenindu-se cu P.

Picasso, A. Modigliani ș. a. E de presupus că se întâlnește și cu unii dintre intelectualii români, reprezentanți ai avangardismului european, aflați și ei în capitala franceză, drept argument putând servi și un poem din 1914, care începe chiar așa: „Aceiași români... Vin greu, ca mierea”. Revine în Rusia, însă revoluția bolșevică o întâmpină cu ostilitate. Din 1921 locuiește la Berlin. Dar, peste un timp, are și o perioadă de creație pronunțată „sovietică”, în special în publicistica din anii celui de-al doilea război mondial.

Chiar dacă nu este subliniat în mod special ca aparținând avangardei, o parte din poezia sa, precum o demonstrează și mostrele traduse aici, ține tocmai de spiritul modern, novator, care a caracterizat literatura începutului de secol XX.

**Un copil duce
orbul de
mână,**

**Toate orașele
le-au
cutreierat.**

**De la un
pumn de
țărână i se
trage orbirea.**

**Îl presărase
pe
înfierbântații
ochi,**

Stinsu-i-s-au.

**Vedeți –
noaptea au
devenit albe**

**Și cu negreață
zilele s-au
acoperit.**

**Împărtășiți-vă
marea
credință,**

**Să se facă
pustiu în
inimi!**

* * *

Să aștepți, până moare chiar și memoria,
Ca ziua să devină de nestrăbătut,
Să te stingi lângă numele scump,
Alergând să ajungi umbră străină,
Spre a nu te încrede oglinzilor,
Până și de perna ta tăinuind
Că lumina dragostei e de-ngropat,
De ascuns, de adumbrit,
Ca, întâmplător, degetele să nu
trosnească,
Însăși respirația să fie strânsă în pumn.
Să aștepți astfel, încât, și mort, să simți el
Peste obraji trecându-i vântul fierbinte.
(1912)

* * *

Când se-nstăpânesc neguri cumplite
Și vântu-mi stinge flacăra din vatră,
Ca în delir, eu, Rusie, îți văd
Pustiile întinsuri nepopulate.
În semiîntunericul mansardei,
În zvon de caldarâm parizian,
Tu mi te-arăți de-a dreptul necuprinsă,
Dar la fel – și spațiu fără viață,
Tăinuind o crudă nepăsare,
Blestemul nedorinței de-a trăi,
Încât mă tem ca nu cumva să-ți tulbur
Grandoarea cu atare tânguire.
(1912)

SEARĂ DE FEBRUARIE

Aceiași români*, rece lumină de gaz,
palidă,
Vin greu, ca mierea.
Și în inimă aceeași disponibilitate
De-a muri chiar în acest moment.

Venit-am la tine. În odaie – întuneric
era...

Nu plângeai. Priveai prin geam.
Priveai spre felinarul galben-veștezit
Și drept răspuns îți zâmbea februarie.
Mi-ai cântat o melodie drăgălașă
Despre un oarecare om străin,
Care curăța trotuarele de zăpadă
Și despre ce sensibilă și luminoasă era
Raza ce alerga pe fața zăpezii.
(1914)

*Aceiași români – e de presupus că, în
periplul său european, Ilya Ehrenburg s-
ar fi întâlnit cu unii din intelectualii
români, inclusiv cu reprezentanți ai
avangardei.

P. S.

Presupuneau că dimineața va chema
Această chinuitoare seară;
Că oarecare pasărea
Îmi va ciuguli din ficat;
Că, sfărtecat în patru sferturi,
Voi face ceea ce se cade
Și ce nu;
Cu pași mărunți,
Să sar o coardă scurtă,
Să vorbesc cu voce oarecum dresată

Despre tristețea mea,
Să recitesc viețile anumitor mucenici
Exclamând: a-a! cu-cu!
Prost-prost! Mărunțel-mărunțel!
Presupuneam –
Și totuși, când a fost iubirea să apară,
Nu pricepui – Unde-i asta? Ce-i asta?
Ceea sau aceasta?
Izbucnii în plâns și Madonei de carton îi
cedai
Cheia cetății ce își vedea propriul sfârșit...
(1915)

AJUN

În piață cânta cocoșatul,
Grăbind pasul, se cruceau trecătorii:
„Ție mă închin, năvalnicule ajun
De An Negru!
Monahii își desfăceau arzătoare sutane,
Arătându-și pieptul păros.
Însă pământul era istovit de secetă
Și se tocea fierul plugului de argint.
Spuneau vorbe îndrăznețe,
Pomeneau numele Lui.
Stă întins și geme, gura – deschisă,
Uscată, întunecată.
Se apropia seara.
Țipă bufnița.
Pe ea ați fi vrut să o adăpați
Cu sânge omenesc!
Grei sunt ciorchinii viilor,
Recoltată e holda.
Un copil duce orbul de mână,
Toate orașele le-au cutreierat.
De la un pumn de țărână i se trage
orbirea.
Îl presărase pe infierbântații ochi,
Stinsu-i-s-au.
Vedeți – noaptea au devenit albe
Și cu negreață zilele s-au acoperit.
Împărtășiți-vă marea credință,
Să se facă pustiu în inimi!
Și ca pe niște deschizături în întunericul
noptii
Sărutați urmele orbului.
Nu tăinuți nimic – căci e timpul
De-a ne împărtăși cu altă fericire!”
Și cânta cocoșatul despre ziua Adormirii
Cuvioasei sale mame.
(1915)

* * *

La vilă era întuneric și jilav.
Vântul despărțea pânzele grele.
Și tu îmi aplicai
Un ciudat tatuaj.
Mai întâi ai pus inima
Printre flori dalbe,
Două porumbițe, pucioasa – sigură,
Precum în almanahurile anilor treizeci
Ai secolului trecut.
O, sufletele, ești superbă,
Dragă,
Eu într-o neagră dumbrevă
Te voi silui.
Cel mai bine-i să ascuți ce-ți spun,
Suflete, sufletele, sufletele, sufletele!
După aceea ai desenat o corabie.
Luai de pe poliță Bedeker-ul.

E bine! Eu sunt corabia
Care va vâna urșii dresați.
Hotelurile Karlton, Mirabeau și Victoria.
Uscatul – deci uscat să fie, marea – mare,
ce mai!

Iar în stânga pieptului, în locul pe care
Îl sărutaseși adineauri,
Ai pus o cruciuliță
Și ai izbucnit în răs.
Doamne, Tu ne-ai lăsat la vilă
De pe somn
Să căscăm și să ne legănăm
La balconul întunecos.
Pentru ca ambii
În libertate
Această carne uriașă durdulie
S-o îngrijim.
Truditorii Domnului –
Înmulțescă-se făptuirile lor.
(1915)

* * *

Prin umbra ta îmi împleticeam picioarele.
Pisica venea după mine
Mieunând.
Nu te gudura, nu cânta, nu scânci!
Neprețuita mea –
Vede Dumnezeu –
Torta nupțială
E condimentată cu șoricioaică.
Ea are sertărașe simpatice,
În fiecare – câte un inel.
Iar în ultimul plânge șoricelul,
Plânge, se zbate.
Dansează tu cu el puțin,
Mângâioaso, joacă-te cu el!
Iar pe mine lasă-mă să plec acasă
În rai...
(1915)

AUGUST 1914

Căinându-se parcă-a pieire,
Se perindau trenuri după trenuri
Și în lungul șinelor, pe fugitive coline,
Răcneau suferințele soții.
Iar în vagoane fiece zuav
Intona imnuri înalte.
(Și nimfele
Gemeau prin rare crânguri.)
„Ah, o iubesc pe Marietta, Marietta,
Numai și numai pe ea”.
Mă tot țin pe urma ei.
Unde ne aflăm? Unde ne aflăm? Unde ne
aflăm?
Pe baioneta mea voi trage-n piept
Cam la zece nemți!
Cucoanele pe baionete-au înșirat
Flori din țări străine – crizanteme:
„Unde ne aflăm? Unde ne aflăm?”
Și, potolindu-și aleanul, cineva răspunde:
„În rai”.
(1915)